

Davor Špišić

THE NOĆI

MARKO

VANJA

JULKA

KADIR

1

Dani uoči Božića.

Vanja u izlogu. Glamurozna crvena haljina, jaka šminka, duga kosa boje meda, crvene cipele s vrtoglavo visokim petama.

VANJA: Ide mi dobro. Još sat vremena i gotovo. Danas je moj prvi radni dan. Uopće nije lako balansirati na ovim štiklama. Imam osjećaj da na noževima stojim. Žedan sam, usne mi gore, a po vratu kao da me batinaju stotine bejzbol palica. Samo da se ne srušim. Bila bi žešća sramota. Taj tip je prije nekoliko dana došao u našu školu. Izgledao je kao diler. Podijelio nam je gomilu vizitki, rekao je da radi za jedan poznati talijanski modni brend i da pokreću novu reklamnu strategiju u lancu svojih trgovina. Mi dečki prošli smo kroz rigorozne fizičke i psihičke provjere. Cure su u startu bile eliminirane jer, kako je rekao organizator, njihovi mišići ne bi mogli satima izdržati u ukočenom položaju, bez i najmanjeg dopuštenog trzaja. I još je rekao da je ovo gore od straže u Legiji stranaca. Na kraju sam jedino ja zadovoljio sve testove. Ponosan sam na to. Plaća nije loša.

2

Na kauču sjedi Julka. Vanja leži, naslonivši glavu na majčino krilo. On je još uvijek u haljini. Perika i cipele su odbačeni na podu. Julka nježno miluje dječakovo čelo.

JULKA (*pjeva*): Sejdefu majka buđaše
Sejdefu majka buđaše
ustani kćeri moja, Sejdefo
ustani kćeri moja, Sejdefo

Zar misliš majko
da ja spim
zar misliš majko
da ja spim
ja ti se mlada s dušom dijelim

VANJA: Tužna pjesma, mamice.

JULKA: I lijepa.

VANJA: Gdje si je čula?

JULKA: To mi je baka pjevala kad sam bila mala.

Julka prolazi prstima kroz dječakovu kosu.

JULKA: Četka moja jedina. Ni vranci nemaju ovako čvrstu grivu.

VANJA: Mrzim to.

JULKA: Zašto, srećo? To je jedinstvena kvaliteta. Koliki bi bili sretni da su na tvom mjestu. Još dok sam te nosila u utrobi, osjećala sam kako me škaklja tvoja kosica. Marko me u čudu gledao zašto se hihoćem bez razloga. I nije mi

vjerovao kad bih mu objašnjavala o čemu se radi. To je odlika snažnih ljudi. Ni tata ni ja nemamo tvoju kosu.

VANJA: Ma daj, vi kao niste snažni?

JULKA: Onako... ali ti nas šiješ.

Poljubi ga u čelo.

VANJA: Jesam ti težak?

JULKA: Nikad, srećice!

VANJA (*naceri se*): Imam petnaest godina a ti me i dalje tretiraš kao klinca u pelenama.

JULKA: Ti ćeš zauvijek biti moja bebica...

VANJA: Bolje rečeno mutant.

JULKA: Tako je zapisano onog dana kad sam te rodila... Jesam ti pričala da sam ja tog jutra sama otišla u bolnicu.

VANJA: Nisi. Prva vijest.

JULKA: Pješice, bez imalo nervoze. Kao da idem po kruh i mlijeko.

VANJA: Ne sjećam se.

JULKA: Pitaj tatu ako meni ne vjeruješ.

VANJA: Ma, nas dva izbjegavamo te teme.

JULKA: Aha...

Šute. Ona dotakne naramenicu njegove haljine.

JULKA: Haljina ti stoji kao salivena. Prava lutka.

On se naglo uspravi i skoči s kauča.

VANJA: Nemoj me ismijavat! Kako možeš?!

JULKA: Ali ne, dušo, nisam te htjela povrijediti...

Julka ustane za njim. Sad vidimo da je njena haljina širokog vrećastog kroja, kao za trudnice.

VANJA: Ionako mi je bed zbog ovog cirkusa i još mi ti soliš ranu.

JULKA: Ne, nikako... Samo ti se divim, ljepši si od neke princeze. Ni jednoj djevojci ne bi ovako pristajala, kunem ti se. Ubij me, ali to je živa istina.

VANJA: Ništa. Dobro je. Sve pet.

Dječak nestane iz sobe. Ona uzme jastuk s kauča i nosi ga u naručju kao bebu.

Vanja se vraća. Preko ruke nosi traperice i majicu. Komadićem vate skida šminku.

VANJA: Oprosti, nisam htio onako reagirati.

JULKA: Znam, ljubavi.

VANJA: Kreten nabrijani... Sigurno se ne ljutiš?

JULKA: Ne, nikad na tebe.

On svlači haljinu. Oblači majicu i traperice.

VANJA: Ćaća bi me ubio da zna za ovo.

JULKA: Ne bi. Malo bi se durio pa bi ga prošlo.

VANJA: Nisam baš uvjeren. (*Gorko se nasmije.*) Zamisli frke, njegova sinčina da mu ovako zabije nož u leđa.

Julka zaneseno njiše jastuk.

JULKA: Marko je baš bio komičan kad ste vas dvojica izlazili u šetnje po parku. Onako sav napuhan od ponosa što je svojim rukama napravio kolica za tebe. Imala su čak i zavjesice i košaru za namirnice. Obojao ih je u bojama nogometnog kluba za koji je tada navijao, ne znam više koji je to klub bio...

VANJA: Užas. Mogao je još i mene u dres obući. Dobro da se toga ne sjećam. Rastao bih s gadnim traumama.

JULKA: Ljudi u parku su se znatiželjno navirivali u kolica i uzdisali “Jao što vam je preslatka curica! Kako se zove ljepotica?!” a on pocrveni od srdžbe, kao da su ga smrtno uvrijedili, pa odbrusi: “Nije cura, nego dečko, mudonja! Jeste li ćoravi?!”

VANJA: Imali su sreću da ih nije podavio.

JULKA: Ne bi on ni mrava zgazio.

Vanja priđe majci. Uzme od nje jastuk i pusti ga na pod.

VANJA: Uvijek si htjela curicu, priznaj.

Julka slegne ramenima. Učini gestu približivši palac i kažiprst.

JULKA: Malo. Ovolicko.

VANJA: Zločka jedna.

JULKA: Ali sad te ne bih dala ni za milijun djevojčica.

VANJA: Morao sam prihvatiti ovaj posao. Nije nam lako s jednom plaćom, znaš...

JULKA: Znam, mili. Ja sam kriva.

VANJA: Nisi.

JULKA: Izdala sam vas.

Ona sjedne na kauč i pokrije lice rukama.

VANJA: Ne smiješ to ni pomisliti.

Vanja sjedne pored Julke i zagrli ju. Ona mu se zagnjuri u majicu.

JULKA: Tako je čista majica. Divno miriše.

VANJA: Ne znam, to je neki novi omekšivač... Marko ga u firmi može kupiti s popustom.

JULKA: Ja uvijek kažem: nije sramota biti zakrpan ali je velika sramota biti neuredan i prljav.

VANJA: Snalazimo se nekako.

JULKA: Dobro je opeglano. Ne bi ni ja bolje.

VANJA: Pegla tata ko Iron Man. Čak i košulje. Iako od košulja imamo svaki samo po jednu.

JULKA: Pametno. Majice su praktičnije.

VANJA: Meni baš ne ide s peglom. Ali zato ja bolje kuham.

JULKA: Vrednica majkina kreativna.

VANJA: Neš ti kreacija.

JULKA: Jel odvajate bijeli od šarenog veša?

VANJA: Odvajamo.

JULKA: I pazite da svaka čarapa ima svog para?

VANJA: Pazimo.

JULKA: Jesi svjestan da je ta veš-mašina dvije godine starija od tebe?

VANJA: Ne vjerujem. Valjaš me.

JULKA: Vjeruj, vjeruj, moj sinko. A vidi je, radi i danas ko curica. Kupili smo je na kredit kad smo se vjenčali. Gdje god da smo seljakali, ona je išla s nama.

VANJA: Možda ćemo je na kraju dobro utopit nekom muzeju.

JULKA: Baš si vickast danas.

Šute. Lijepo im je.

VANJA: Sad će i tata...

JULKA: Kako to da njega još nema? Zar ne radite obojica u istom trgovačkom centru?

VANJA: Da, radimo... Uvalili su mu još posla, nešto oko božićnih jaslina.

JULKA: Pa to je divno, znači počeo se baviti dizajnerskim radom.

VANJA: Ne baš...

JULKA: Napokon su shvatili da ima zlatne ruke.

VANJA: Aha, pažljivo njeguju ljudske resurse.

JULKA: Znaš da je on dugo sanjao o tome da upiše Likovnu akademiju?

VANJA: Prva vijest.

JULKA: Nego šta. Za kipara. On baš ima i ruku i dušu i oko.

VANJA: Fidijski naš nesuđeni.

JULKA: Meštrovčić.

VANJA: Ja volim stare Grke.

JULKA: Neka ti bude. Jednom našem gazdi napravio je dvadeset vrtnih patuljaka od gipsa. Isklesao ih i obojao. Svaki je imao jedinstvene crte lica. Zamisli, čovjek je toliko bio zadovoljan da nam je oprostio stanarinu za četiri mjeseca.

VANJA: Nije loše.

JULKA: Nije.

Šute. Umire se. Kao da ih nevidljiva ruka kleše.

JULKA: Idem ja polako...

Poljubi sina u obraz, ustane s kauča i popravi haljinu. Navlači buce za snijeg.

VANJA: Ostani još malo, mamice.

JULKA: Ne mogu.

VANJA: Baš si neka...

JULKA: A ti još imaš dosta posla, moraš večeru pripremiti. Znaš da će tata doći gladan ko vuk.

Vanja donese Julkin kaput. Pomaže joj da se obuče.

VANJA: Ti bez kape?

JULKA: Noge su važne.

VANJA: Otpratit ću te.

JULKA: Neka, ljube... Nisam mala.

VANJA: Noć je, a ovo je opasan kvart.

JULKA: Bit će sve u redu.

VANJA: Volim te, mamice. Puno.

JULKA: I ja tebe, živote moj.

Izgubi se Julka.

Vanja pokupi cipele i haljinu, odnese ih u svoju sobicu. Vrati se i prođe do kuhinjske niše. Iz hladnjaka uzme slaninu, krastavce, paštetu i poslaže ih na stol. Donese kruh, tanjure i pribor.

Evo Marka. Uprtio je duguljastu kartonsku kutiju povezanu špagom. Iz jakne mu strši kapuljača od bijelog zamrljanog lažnog krzna.

VANJA: Ej, tata!

MARKO: Zdravo, sine.

Marko skine jaknu. Ostane u krznenom haljetku s kapuljačom na kojoj su prišivene uši. Kutiju spusti na pod. Priđe stolu.

MARKO: Jao, što si ti meni vrijedan bio. Večera je već na stolu. Kako si znao da krepavam od gladi?

VANJA: Potrefilo se.

MARKO: Dođi da te poljubim za nagradu.

Udijeli sinu zvučan poljubac. Vanja se koprca u očevom zagrljaju.

VANJA: Nabavi si kućnog ljubimca pa njega maltretiraj.

MARKO: Lopove.

VANJA: Rekao si da si gladan, šta je sad?

MARKO: Hajdemo za stol.

Marko skine krzneni haljetak, zasuče rukave dukserice. Iz džepa hlača izvuče najlonsku vrećicu i u nju pažljivo složi krzno.

VANJA: Smiješan si u tom olinjalom krznu. Šta bi to kao ovca trebalo bit?

MARKO: Nije tako loše kad se ukomponira u jaslice... Naviknut ćeš se.

VANJA: Mogli su ti baš i onog Josipa dati da igraš.

MARKO: To ide po bodovima.

VANJA: Kakvim bodovima?

MARKO: Nagradnim. Ovisi koliko puta si bio radnik mjeseca. Meni još nikad nisu dali tu titulu. A baš šljakam ko sivonja.

VANJA: Nek se napuše.

MARKO: I ja kažem.

Posjedaju za stol.

MARKO: Hoćemo se pomoliti?

VANJA: Zašto? Nikad se ne molimo.

MARKO: Ne znam, ljudi se sve više mole...

VANJA: Bez veze.

MARKO: Dobro, ne moramo.

VANJA: Nek je to u nama. Tako je poštenije.

MARKO: Imaš pravo. Mudrac moj.

Marko reže slaninu. Jedu. Otac s velikim apetitom. Sin više brlja.

MARKO: Nisi gladan?

VANJA: Slabo.

MARKO: Da se nisi zaljubio?

VANJA: Nisam.

MARKO: Istroši se ljubav kad je stomak prazan. Toliko da znaš.

VANJA: Nemam curu.

Dječak uzme krastavac iz staklenke. Odgrize malo i odloži ga na tanjur.

MARKO: Ja imam osjećaj da bi kuću izjeo.

VANJA: Gdje ćemo živjeti?

MARKO: Molim?

VANJA: Ako nam poždereš stan?

MARKO: Bleso.

VANJA: Nisu loši krastavci.

MARKO: Kakvi loši, prva liga. Iz Makedonije. Njih najviše imamo u marketu. Danas smo, bogme, naslagali osam metara uvis. Cijeli jedan neboder. Milena se čak strmeknula.

VANJA: Koja Milena?

MARKO: Pjegava. Radila je neko vrijeme na blagajni a sad su je prebacili u pozadinu.

VANJA: Odakle je pala? Ništa ne kužim.

MARKO: Pa, s krastavaca. Ne slušaš!

VANJA: Nije lako pratiti tvoje izvještaje iz firme.

MARKO: Dobro je da ništa nije slomila. Ruku je porezala. Lijevu. Imala je više sreće nego pameti. Ipak može s desnom radit. Nije kao s obje, ali ide... Mislim, nema šanse da dobije bolovanje.

Jedu.

MARKO: Još malo pa Badnjak. Leti vrijeme, čudo jedno.

VANJA: Baš.

MARKO: Tebi onda počinju zimski praznici?

VANJA: Kao i svake godine. Zašto pitaš?

MARKO: Stalno nešto mijenjaju, pa da se znam ravnat...

VANJA: Da ne putujemo negdje?

MARKO: Jednom hoćemo.

Marko maže paštetu na kruh. Dodaje jednu krišku Vanji.

MARKO: Daj malo paštete...

Vanja zagriže krišku i spusti je na tanjur.

MARKO: Kad si bio mali, pravio sam ti čamčiće od kruha i paštete. Tako sam te varao da klopaš.

VANJA: Dolazila je mama.

MARKO (*raspali rukom po stolu*): U vražju mater! (*Odgurne tanjur.*) Jesi baš morao? Odmah mi sve prisjedne.

VANJA: Dobro, nemoj se nervirat.

MARKO: Oprosti, golube, nisam htio biti grub. Ali jednom smo se dogovorili nešto. Zar nismo?

VANJA: Jesmo.

MARKO: Onda, molim te, u buduće drži to za sebe. Može?

VANJA: Može.

MARKO: I nemoj da bi to negdje vani pričao.

VANJA: Ne brini.

MARKO: Bruka je.

VANJA: Nije, ali kako hoćeš.

MARKO: Ne snalazim se...

VANJA: Sve pet.

MARKO: Hoćemo pogledati treći Dnevnik?

VANJA: Upali. Ja ću srediti stol.

Marko potraži daljinski upravljač i upali televizor. Vanja sklanja tanjure.

GLAS SPIKERA: ...”Dvadeset tisuća izbjeglica iz zemalja Bliskog istoka danas je prešlo granicu Hrvatske kod Bajakova. Svi kapaciteti u prihvatnim centrima prebacili su kvote...”

Vanja priđe bliže. Iz tevea dopiru povici.

VANJA: Jadni ljudi.

MARKO: Strašno.

VANJA: Moji u razredu kažu da su to sve teroristi.

MARKO: Ne vjerujem.

VANJA: Ni ja.

MARKO: Premda, nikad ne znaš...

GLAS SPIKERA: ...”Vlada je na današnjoj sjednici još jednom potvrdila svoje opredjeljenje da ne odustane od humanitarnog rješavanja izbjegličke krize, na načelima solidarnosti i ljudskih prava, ali isto tako je naglašeno da nacionalni interesi i suverenitet Republike Hrvatske ne smiju biti ugroženi...”

Marko ugasi televizor. Vanja se vrati pranju tanjura. Marko klekne pored one duguljaste kutije, raspetlja špagu i vadi dijelove umjetnog bora kričavo zelene boje.

MARKO: Gle šta sam donio!

VANJA (*pride*): Odakle je ovo, iz Černobila?

MARKO: Tvoj nos. Lako je viceve smišljat, daj ti budi malo kućevan. Ovo je daleko praktičnije nego svake godine iznova bacat pare na žive borove. Kao da su od zlata, uzgajivači ne znaju od pohlepe koliko bi za njih tražili. O šugavim preprodavačima da ne pričam. Dosta je bilo da mi gulikože podmazujemo. Taj film neće više gledat.

Vanja sjedne na pod pored oca, pretura po dijelovima. Pronađe poveći smotuljak papira.

MARKO: U firmi sam bor dobio praktički džabe. Skidat će mi deset mjeseci s plaće i to kreće tek u veljači. Nećemo ni osjetiti...

VANJA (*razmota papir*): Evo, ako zapne, imaš precizna uputstva. Istina, na kineskom.

MARKO: Sve će nas pregazit.

VANJA: Ko?

MARKO: Kinezi.

VANJA: Neka. Samo nek više dođu.

Marko uspije sastaviti metalni stalak. Ugura prvi sloj grana.

VANJA: Kakav fejk, majko moja.

MARKO: De ih ti odmotavaj.

VANJA: Dosta nadrealno izgledaju.

Vanja rutinski izravnavava grančice.

MARKO: Kad dođu božićne kuglice, biće to druga pjesma. Nećeš ni primijetiti razliku.

VANJA: Stvarno si htio biti kipar?

MARKO: Otkud ti to?!

VANJA: Palo mi na pamet.

MARKO: Nisam. Zašto?

VANJA: Ništa.

MARKO: Od gluparija se ne živi.

Marko ugura i drugi sloj grana.

MARKO: Sad smo na pola puta. Ne moramo dalje. Sutra ćemo nastaviti.

VANJA: Mogu ja prvi u kupaonicu?

MARKO: Tjeraj.

Vanja ode.

Marko skupi preostale dijelove lažnog drvceta i spremi ih u kutiju. Zatim razvuče kauč. Prostire plahtu i jorgan. Namješta jastuk. Skine duksericu i obuče gornji dio isprane pidžame. Svuče hlače, ostaje u dugim gaćama.

Vraća se Vanja. Presvukao se u pidžamu.

MARKO: Jastuci su nam se izlizali. Moj se još nekako drži, ali tebi pod hitno moramo uzeti novi.

VANJA: Meni ne treba. Ja ionako spavam bez jastuka.

MARKO: Ma nemoj, otkad to?

VANJA: Dugo.

MARKO: Nisam znao.

VANJA: Samurajski recept.

MARKO: Vidiš. Biće od tebe muško.

VANJA: Jako smiješno. Laku noć.

MARKO: Spava ti se?

VANJA: Još ću malo uzeti knjigu. Čitam dvije paralelno.

MARKO: Nemoj dugo. Da ne kvariš oči.

VANJA: Daj čelo.

Poljubi oca.

MARKO: Sjedi malo kraj svog starog.

VANJA: Davežu.

Sjede njih dva na kauču. Otac primi sina za ruku. Drži njegov dlan u svome.

MARKO: Imaš njene ruke.

VANJA: Fakat si zabrijo večeras.

MARKO: Onako.

4

Zora. Badnjak samo što nije. U tami se začuje štropot, rušenje stolice.

MARKO: Ko je tamo?!

Marko se uspravi na kauču i upali svjetiljku. Vanja panično lovi crvene cipele koje su se rasteple po podu. Pokušava ih što brže utrpiti u ruksak.

VANJA: Ja sam, tata... Spavaj.

Marko ustane. Češka se po kosi.

MARKO: Gdje ćeš tako rano?

VANJA: Imam nulti sat.

MARKO: Nisi mi ništa rekao. Da sam znao, probudio bih se i ja ranije.

VANJA: Nema frke.

MARKO: Čekaj, začas ću doručak spremi...

VANJA: Nemam vremena, kasnim.

MARKO: Ali, golube, ne možeš u školu na prazan stomak. Makar malo mlijeka i kruha.

VANJA: Preživjet ću.

MARKO: Zamisli, noćas dugo nisam mogao zaspati. Onako krepan od posla, svaki zglob me boli, a samo se prevrćem po krevetu. Neće san na oči da ga ubiješ.

Vanja je završio pakiranje ruksaka. Navuče jaknu i nabije kapu na glavu. Pođe prema izlazu. Marko ga slijedi.

VANJA: Žurim, tata...

MARKO: Čak sam te noćas htio zvati da mi pjevaš nešto.

VANJA: Ja ne znam pjevati.

MARKO: Došlo mi...

VANJA: Pazi na sebe.

Ode Vanja. Marko trenutak stoji nasred sobe. Pođe u kuhinjsku nišu. Pristavi lončić s vodom. Dodaje šećera. Kad voda zakuha, umiješa kavu i napuni si šalicu. Sjedne za stol. Prstom crta krugove po daski. Srkne kavu.

MARKO: Sanjao sam da ženim Vanju, sina jedinog. Nevjesta prava ljepotica ali sirota. Ništa za to. Obećao sam njenim roditeljima da neće ni pare potrošiti, ako se neću ja za sina ispristiti a za koga ću. Zakupio sam najskuplji restoran u Dubrovniku. Tisuću uzvanika. Svima sam platio hotel i povratne avionske karte. Dogovorio sam i doručak nakon svadbe, na Lovrijencu, uz šampanjac, kamenice i najljepši izlazak sunca na svijetu... Sve je išlo kao podmazano. Večer uoči vjenčanja krenem još jednom provjeriti ima li Vanjuška one četiri stvari za sreću

u braku: nešto novo, nešto staro, nešto posuđeno i nešto plavo. Smoking, hlače i cipele naručili smo po mjeri, u Londonu. Košulju je posudio od kuma. Ja sam mu dao stari džepni srebrni sat, meni ga je deda za krštenje kupio... I onda me panika uhvatila kad shvatih da ništa plavo nisam pripremio. Znoj me ledeni oblio, već je ponoć otkucala, šta ću, kako ću... Uzmem Vanjinu bijelu maramicu i plavim svilenim koncem probam izvesti njegove inicijale. Cijele noći sam radio, plakao od muke i uspio sam... Ispalo je savršeno, a ja uopće ne znam vesti. Ne znam ni iglu držati u prstima. Dok sam Vanju vodio pred oltar u dubrovačkoj katedrali, a biskup nam se blaženo smiješio, imao sam osjećaj da će mi srce eksplodirati od ponosa.

5

Megamarket. Vanja stoji u raskošno osvijetljenom izlogu. Dječak izgleda božanstveno. Crvena haljina kao da mu još bolje pristaje. Saliveno.

VANJA: Ovo je bilo opako. Nekoliko dugih sekundi ništa nisam vidio, samo svjetlace, kao da mi prskalice gore pred očima. Uh, koje sranje bi nastalo da tu zamračim usred izloga. Pred svim tim ljudima. Mislili bi da sam se ušlagirao. Gazde bi mi odmah nogu dali. A ne smijem izgubiti ovaj posao. Danas nisam išao u školu. Nadoknadit ću ja to, ne bojim se. Kad su mi šefovi ponudili da odradim dvije smjene za duplu lovu, pristao sam isti čas. Izdržat ću nekako. Moram.

Dolazi Julka. Priđe izlogu.

VANJA: Hej, mamice.

JULKA: Tu sam.

VANJA: Kako si znala da mi treba snage?

JULKA: Telepatija, ljubavi.

VANJA: Sad sam dobro, čim si došla. Ko novi.

JULKA: Ne sviđa mi se to, dušice.

VANJA: Koje?

JULKA: Da nisi danas otišao u školu. Tako se ne radi.

VANJA: Ne brini, držim sve pod kontrolom.

JULKA: Obrazovanje je najvažnije.

VANJA: Znam, ali i ovo moram pokriti.

JULKA: Znaš šta se mora?

VANJA: Obećali su mi stalni posao. Ne smijem uprskati takvu šansu. Dvije plaće idu u kuću, ej!

JULKA: Svisnut ću od brige.

VANJA: Nemoj. Sve ću ja izgurat.

JULKA: Ja sam uvijek tu, ako šta trebaš.

VANJA: Znam.

Ona položi oba dlana na staklo.

JULKA: Sanjala sam te noćas.

VANJA: Opet! Nije ti dosadno? A da malo promijeniš program?

JULKA: Zezaš ti majku jedinu.

VANJA: Pričaj...

JULKA: Živjela sam na moru. Odlučio si preseliti k meni. Putovao si vlakom. Poslušao si me i uzeo spavaća kola da ti bude udobnije. Bila sam uzbuđena poput šiparice, dala sam napraviti trajnu za kosu i kupila sam novu haljinu... Stigla sam na kolodvor još dok je rosa bljeskala. Vlakovi su dolazili i odlazili, ja sam šetala peronom i jela pečene kobasice, ali tvoj vlak nikako nije dolazio. Svako malo su objavljivali da kasni u polasku. Cijeli dan sam provela tamo, naučila sam napamet sve vozne redove. Naposljetku sam izgubila nadu i otišla kući.

VANJA: Smiješan san.

JULKA: Trebala sam čekati.

“Tiha noć” zaori iz zvučnika megamarketa.

VANJA: A, jesu naložili razglas...

JULKA: Da, baš ružno. Ta pjesma se mora nježno slušati. Ovako ne dopire do ljudi.

VANJA: Boli njih... Samo deru kupce.

JULKA: Bilo bi predivno da doseliš k meni.

VANJA: Ne mogu još, mamice.

JULKA: Znam, samo maštam... Ništa ja ne prigovaram, daleko bilo.

VANJA: Razmazila si se.

JULKA: Malo.

U pozadini se ukaže Marko u radnoj kuti, s crvenom kapom ukrašenom zvončićima. Gura naslagane gajbe.

VANJA: Marko bi se pogubio bez mene.

JULKA: Joj, načisto!

VANJA: Sve znaš.

JULKA: Odoh. Da možeš na miru raditi.

VANJA: Ljubim te.

JULKA: I ja tebe, živote moj.

VANJA: Kad ćeš opet doći?

JULKA: Brzo.

Julka pošalje sinu poljubac i nestane.

GLAS IZ RAZGLASA: “Ne propustite našu fabuloznu blagdansku ponudu. Skandinavski bakalar po jedinstvenoj prigodnoj cijeni: deset dekagrama za samo 199 kuna! Pohrlite još danas i blagujte u sreći i spokoju!”

Marko završi s preslagivanjem gajbi. Uzme kavu u kartonskoj šalici. Došeta do promenade s trgovinama.

MARKO: Imam pauzu od deset minuta. Taman za kavu.

Srkne iz šalice. Zapanjeno promatra svijet oko sebe.

MARKO: Ovdje su ulične borbe. Kao da se nešto džabe dijeli... I onda kažu da je kriza, vražju mater kriza... Nećete u grob ništa ponijet.

Priđe Vanjinom izlogu.

MARKO: Bogme, ova ko prava. Samo što ne progovori. Garant je kineska. Od čega li ih rade, majku im snalažljivu...

VANJA: Dobro je, ćaća me nije prepoznao. Pune su mi gaće.

MARKO: Na nekoga me podsjeća... Biće na neku glumicu.

Marko se vrati gajbama. Skida kutu i kapu, složi ih na urednu hrpu i ostavlja na gajbi. Iz najlonske vrećice izvadi kostim ovce. Oblači ga, navuče kapuljaču na glavu. Uprti vreću slame, nosi je na drugi kraj marketa.

Pojavi se vitka djevojčica u pohabanoj skijaškoj jakni i trapericama. Oko glave je omotala hidžab. Zaustavi se pored izloga, zuri u Vanjino blještavilo.

VANJA: Kakve oči...

Djevojčica priljubi lice uz staklo. Smije se. Izvadi smotuljak iz jakne, odmota komad kifle. Jede.

Marko donosi drvenu dječju kolijevku i postavi je na pod. Grabi sijeno iz vreće, razbacuje ga, ispisujući krug oko kolijevke. Potom uđe unutar kruga, legne potrbuške oslanjajući se na ruke.

Djevojčica se odvoji od izloga. Pođe prema jaslicama. Gleda u Marka sa zanimanjem.

U Vanjinom izlogu se gasi svjetlo.

Djevojčica legne s vanjske strane jaslica. Zadrijema.

6

Marko u jakni iz koje viri krzno. Drmusa djevojčicu.

MARKO: Ustaj, mala!

Djevojčica skoči i unezvjereno gleda u Marka.

MARKO: Ko je vidio ovako se valjat ko marva. Nije ovo štala, bogamu.

DJEVOJČICA: I'm sorry, I don't understand.

MARKO: Zatvaramo. Šlus. Razumiješ? Šef je naredio da te izvedem van. Ajmo, tjeraj bestraga...

Grubo ju povuče prema izlazu.

MARKO: Ima vas zabrađenih ko skakavaca. Samo izvirete na sve strane.

DJEVOJČICA (*otima se*): Please, just one night! It's cold outside!

MARKO: Smiri se, ženska glavo! Šta mi tu skvičiš. Zvat ću policiju. Policaj, razumiješ?

DJEVOJČICA: No police! Please!

MARKO: Odakle si se dovukla ovamo? Kako se zoveš? Ju, nejm.

DJEVOJČICA: Kadir.

MARKO: E, pa, kaduljo, nećemo se više natezat nas dvoje. Ajmo, sikter!

*Izvede ju na stražnji izlaz. Uz kontejnere je hrpa odbačenih kartona i najlona.
On joj pokaže gdje da legne.*

MARKO: Evo, tu se zavuci i moli se da preživiš do jutra.

KADIR: Please... I'm scared.

MARKO: Dosta priče.

Djevojčica se nevoljko sklupčča na kartonima. Navlači najlone na sebe.

Marko se udalji. I vrati se.

MARKO: Dovraga, ne mogu ja to. Diži se!

7

Vanja priprema večeru. Bor lažnjak se uspravio u kutu sobe.

Ulazi Marko s djevojčicom. Vanja se šokirano zabalji u njih.

VANJA: Tata, šta se dogodilo? Ko je ova djevojčica?

MARKO: Ništa me ne pitaj. Jedna od onih što nadiru. I baš meni na grbaču da padne...

Skidaju jakne. Marko svuče i krzneni kostim i složi ga u vrećicu. Djevojčica preplašeno stoji i čeka.

MARKO: Odvedi ju da opere ruke, pa da više jedemo... Sve je poremetila.

Vanja povede djevojčicu u kupaonicu.

MARKO: I pitaj odakle je?

Marko priđe boru.

MARKO: Jel vidiš šta si doživio?

Vraćaju se Vanja i mala.

VANJA: Iz Sirije dolazi...

MARKO: Kako to da se sama šmuca?! Gdje su njeni?!

VANJA: Ne deri se. Polako, uplašena je...

MARKO: Misliš da se ja ne bojim?

Vanja posjedne djevojku za stol. Marko donosi tanjуре, a Vanja kruh i sir.

MARKO: A slanine nećemo?

VANJA: Daj smanji, molim te.

MARKO: Šta smanji?! Ovo je još uvijek moja kuća. Neće mi strankinja određivati šta ću jest...

VANJA: Gost je svetinja.

MARKO: Možda kod njih tamo u Tunguziji.

Jedu.

KADIR (*Vanji*): Vidjela sam te u marketu.

VANJA: Znam.

MARKO: Šta kaže?

VANJA: Nebitno.

KADIR (*Vanji*): Čarobna haljina. Izgledao si kao sirena.

VANJA: Ne rugaj mi se.

MARKO: Alo, šta šušcate vas dvoje? Prevedi. Koji sam ja faktor ovdje?

KADIR (*Vanji*): Ne rugam ti se.

MARKO: Jesi pitao gdje su joj roditelji?

VANJA: Kako to da si sama pošla u izbjeglištvo? Gdje su ti mama i tata?

KADIR: Dugo smo čekali u koloni autobusa na granici. Mama i tata su zaspali. Padao je snijeg. Bilo je kao na filmu. Nikada nisam vidjela snijeg, iskrala sam se van i potrčala kroz kukuruze... Kolona je naglo krenula i tako, nisam ih više stigla...

MARKO: Šta kaže?

VANJA: Izgubila se.

MARKO: Ma nemoj, sumnjivo je to.

KADIR: Našli su me policajci i odveli u kamp. Prije četiri dana posudila sam mobitel od jedne kuharice i uspjela sam kratko čuti roditelje. Oni su u Sloveniji, odmah s druge strane granice. Nisam više mogla čekati i jučer sam pobjegla iz kampa...

MARKO: Šta mulja?

VANJA: Biraj riječi. Njeni su u Sloveniji. Moramo joj pomoći da ih pronade.

MARKO: Ne pada mi na pamet. Rođena mater ju je izgubila a ja sad treba da ju tetošim. Aha, sve letim. Noćas neka prespava tu a sutra je predajem u Crveni križ, nek se oni dalje natežu s njom.

VANJA: Sutra neće ići. Badnjak je.

MARKO: Pa šta?

VANJA: Ne rade.

MARKO: Može se tako na državnim jaslama.

Marko prvi ustane.

MARKO: A sad kićenje bora!

VANJA: Da i to obavimo, pa da se bacimo u nesvijest.

Marko iz ormara izvadi kartonsku kutiju punu rasparenih kuglica i nakita. Izabere okruglu fotografiju ukrašenu školjkama.

MARKO: Pričvrsti je na vrh.

VANJA (*pokaže fotografiju djevojci*): Moji mama i tata. Na vjenčanju.

KADIR: Prelijepi su. Kao iz bajke. Imaš mamine ruke.

VANJA: Kako znaš?

KADIR: Vidim.

MARKO: Šta kaže?

VANJA: Da izgledaš kao magarac.

MARKO: Molim, šta je rekla?!!

VANJA: Palim te, ej... Zadivljena je.

Vanja pričvrsti sliku na vrh bora. Marko im dodaje kuglice, a njih dvoje ih vješaju na grane.

VANJA: Šta ćemo joj pod bor?

MARKO: Ništa. Ne slave oni Božić.

VANJA: Nema veze. Red je.

MARKO: Ima jedna marama, Julkina... Nenošena.

VANJA: To će biti okej.

Kadir pričvršćuje ukrasne trake. Smiješi im se.

MARKO: Imaš ti kakvih želja?

VANJA: Nemam. A ti?

MARKO: Jok. Prošlo je moje. Nisam dijete.

Marko iz kutije izbunari splet žica i lampica.

MARKO: Još lampice i gotovi smo!

Dodaje žice Vanji. Omotaju ih oko drvceta. Marko ih spoji u struju. Samo rijetke su preživjele.

MARKO: Koliko ih radi, radi. To se ne isplati popravljat.

KADIR: Podsjeća me na nebo. Ovo su zvijezde koje su umrle.

MARKO: Šta kaže?

VANJA: Ništa.

MARKO: Da čujemo šta ima novo...

Upali televizor. Povici, zapomaganje djece, pucnjevi...

GLAS SPIKERA: “Izbjeglički val dosegao je razmjere katastrofe i granice Hrvatske opasno su ugrožene. Situacija se otela kontroli i danas su policijske snage morale upotrijebiti sredstva prisile. Na hitno sazvanoj sjednici Vlade, premijer je naglasio da Vlada razmatra donošenje paketa uredbi kojima bi se zaštitio nacionalni suverenitet i teritorijalni integritet...”

MARKO: Nema do čvrste ruke. Daš im mali prst, a oni juriš...

VANJA: Očajni su.

MARKO: I ja sam, a ko me pita.

Djevojčica užasnuto gleda prizore na ekranu. Vanja ugasi televizor. Obzirno joj dotakne rame.

VANJA: Jesi umorna?

KADIR: Jesam.

VANJA: Dođi, da ti pokažem gdje ćeš spavati.

Kadir priđe Marku. Nasmiješi se.

KADIR: Hvala vam puno, gospodine. Da nije vas, ja bih noćas umrla. Vi ste mi sad drugi otac.

MARKO: Šta sad hoće, koju majčinu?

VANJA: Zahvaljuje ti što si ju primio u kuću.

MARKO: Ajde, dobro je... Briši sad da te ne gledam.

Djeca odu. Marko razvuče kauč. Postavi plahtu, jastuk i jorgan.

Vrati se Vanja. Nosi jorgan i jastuk.

MARKO: Sve u redu tamo?

VANJA: Je.

MARKO: Može nam vratove prerezat na spavanju. Ne bi bio prvi slučaj.

VANJA: Gotovi smo. Još nisi pušku nabavio?

MARKO: Daj taj jorgan! Nikad ga ne protreseš kako spada.

Otac trese jorgan. Vanja skine majicu i hlače.

MARKO: Jesi ti to smršavio?

VANJA: Nisam.

MARKO: Nemoj da čujem da bi se u one manekene javio.

VANJA: Neću, ne brini.

MARKO: Od tog kruha nema.

Polijegaju. Marko ugasi svjetlo.

MARKO: I ne ritaj se po noći. Ja sutra cijeli dan radim.

VANJA: Na Badnjak? Baš su ti ga uvalili.

MARKO: Do osam navečer. Ipak skraćeno. Malo ćemo kasnije večerat...

VANJA: Ja ću skuhat nešto.

MARKO: Imamo onih smrznutih ribljih štapića. Već su panirani, samo ih na ulje baciš. Skup je živi šaran ko sam đavo.

VANJA: Mogu i krumpir salatu napraviti.

MARKO: Biće dobro.

VANJA: Hoće.

MARKO: Mala valjda jede ribu...

VANJA: Što ne bi jela.

MARKO: Spavaj sad.

Začuje se šum bosih nogu. Tamna prilika se nadnese nad kauč.

MARKO: Ko je tamo?! Javi se!

Marko upali svjetlo. Kraj njih stoji Kadir bez hidžaba, samo u gaćama. Marko skoči s kauča.

MARKO: Aaaaaaa! Šta je ovo?! Di je cura?!

VANJA: Smiri se, prestani urlat, to je Kadir... Govori nam nešto...

KADIR: Žao mi je da sam vas uplašio. Tako ste bili dobri prema meni da nisam mogao više šutjeti... Moj tata je došao na ideju da se maskiram u djevojku, rekao je da ću tako biti sigurniji na putu. Da će me ljudi manje gledati kao terorista.

MARKO: Šta sere?

VANJA: Kadir je muško...

MARKO: Vidim, nisam ćorav!

VANJA: Roditelji su ga maskirali radi sigurnosti.

MARKO: Maskirat ću ja nju, njega, to nešto... Leti van, smjesta!

VANJA: Daj se stišaj, molim te, probudit ćeš susjede. Dečko ne može na ulicu u ovo doba, nismo stoka. A ti ćeš se bar naspavati u mom krevetu. Nas dva ćemo na kauč.

Marko bijesno zgrabi svoj jorgan.

MARKO: Jorgan ne dam!

Ode u Vanjinu sobu. Vanja pođe za njim. Brzo se vrati, noseći deke. I jednu pidžamu.

KADIR: Oprosti, još jednom.

VANJA: Ništa, zaboravi. (*Pruži mu pidžamu.*) Obuci ovo. Zima je.

Kadir se uvlači u pidžamu. Slične su građe. Legnu. Gledaju se.

VANJA: Dobar ti je engleski.

KADIR: I tvoj.

VANJA: Koje ti trepavice imaš, kao da su od svile...

KADIR: Čini ti se.

VANJA: Jel svi tamo imate takve oči?

KADIR: Ne znam.

VANJA: Nije ni čudo da prolaziš kao cura.

KADIR (*dotakne mu obraz*): Tu sam sad siguran. Ti si mi kao brat.

VANJA (*promrsi mu kosu*): I ti meni.

Vanja ugasi svjetlo.

KADIR: Kad se jednom vratim kući, moraš mi doći u goste.

VANJA: Baš će me tvoji htjeti.

KADIR: Hoće, kako ne bi. Kuća nam je na samoj obali mora, bit ćemo cijeli dan na plaži.

VANJA: Zapravo ni ne poznam more. Bio sam samo jednom. Tjedan dana, u osnovnoj školi. Neka razmjena djece.

KADIR: Navečer, kad sunce zađe, pravimo roštilj na našoj velikoj terasi. Pečemo ribe, a poslije jedemo lubenice i sladoled. Moja mama pravi najbolji sladoled na svijetu.

VANJA: Blago tebi.

KADIR: Kako to da ste vas dva sami? Gdje ti je mama?

VANJA: Ne volim pričati o tome.

KADIR: Oprosti, nisam ništa loše mislio.

VANJA: Znam. Laku noć.

KADIR: Laku noć.

8

Jutro. Dječaci spavaju. Kadir je glavu naslonio na Vanjino rame. Smiješi se u snu.

Dolazi Marko, već je obukao jaknu. Nosi najlon vrećicu. Priđe kauču, neko vrijeme promatra usnule dječake. Lice mu je zamišljeno.

MARKO (*zaurla*): Ustaj vojsko!

Dečki poskaču, naprasno prekinutog sna.

VANJA: Šta te je opet spopalo? Kadir će mislit da je ovo neka ludara.

MARKO: Diž se! Badnjak je, nema se vremena za plandovanje.

Vanja i Kadir slažu pokrivače. Vanja zatim vrati kauč u prvobitno stanje. Obojica oblače hlače.

MARKO: Vidimo se navečer. I nemoj neki belaj da radite dok me nema.

VANJA: Ajde više da te ne vidimo.

MARKO: A pusa tati?

Vanja sramežljivo pogleda Kadira a onda udijeli ocu jedan brzi poljubac. Kadir ushićeno zaplješće.

Marko ode. Vanja se uzvrpolji.

VANJA: Brzo, moraš mi pomoći!

Odjuri u svoju sobu i vrati se s ruksakom, haljinom, perikom i cipelama.

VANJA: Prokleta kasnim, pa se moram ovdje obući.

Vanja oblači haljinu. Kadir povlači zatvarač na njegovim leđima i poravnava haljinu. Vanja mu pruži ogledalo.

VANJA: Drži...

Šminka se.

VANJA: Je li dobro?

KADIR: Savršeno.

VANJA: Lažljivče.

I Kadir se oblači. Vanja stavi periku, navuče cipele sa štiklama, nabije kapuljaču na glavu.

VANJA: Idemo.

Izjure iz stana. Relativno, izjure... Vanja više nabada na tim petama.

9

Večer. Razglas nemilice razvaljuje "Tihu noć". Vanja iza stakla. Kadir bdije nad njim.

U pozadini se udarnički znoji Marko u radnoj kuti, s crvenom kapom ukrašenom zvončićima. Gura gajbe.

KADIR: Moram na wc. Svaka čast koliko ti izdržiš.

Ode.

Marko uzme kavu i pođe prema Vanjinom izlogu.

MARKO: Zgodna haljina. Volio bih da je imam kome darovati.

Kadir se vraća.

MARKO: Alo, mangupe! Šta radiš ti ovdje? Gdje je Vanja?

On ulovi Kadirov prestrašen pogled upućen Vanji i napokon prepoznaje sina.

MARKO: Šta je ovo, izrode?!

Uleti u izlog. Trga haljinu i periku s Vanje.

MARKO: Jao, nesrećo, ubiću te! Zemljo otvori se! Marš, kući!

Kadir zgranuto promatra.

10

Marko se okomio na plastični bor. Kida grane, gazi kuglice. Kadir i Vanja stisnuli su se jedan uz drugog. Vanja je još u haljini, razmrljane šminke.

MARKO: Sad možemo tvoje štikle žderat, ili periku, biraj! Šta si misliš u toj blesavoj glavi?

VANJA: Žao mi je da si dobio otkaz.

MARKO: Čudo da nisu policiju zvali... Žao ti je, ma nemoj mi reći, kakva osjetljiva dušica! Sve suza suzu goni. Od čega ćemo živjet, konju jedan?!

VANJA: Ja ću ostaviti školu i naći neki posao.

MARKO: Da se neš u kurvanje dat?!

VANJA: Nemoj, molim te...

MARKO: Monduru imaš spremnu. Možeš se i s novim frendom udružiti, pa da vidiš prometa. Skidaj te prnje dok te nisam razvalio!

Vanja svlači haljinu. Oblači traperice i majicu. Pruži maramicu Kadiru.

VANJA: Daj ti, meni se ruke tresu...

KADIR: Čekaj da donesem vode.

VANJA: Pljuni, nema veze.

KADIR: Ne mogu. Nije to...

VANJA: Ajde.

Kadir pljune u maramicu i nježno mu briše lice.

MARKO: Ovako mi Badnjak zagorčat... Julka, da si mi sad nešto pri ruci, da te pitam za zdravlje... Najlakše je bilo zbrisat iz kuće, a ti Marko igraju i oca i mater, kako god znaš.

Marko iz hladnjaka uzima konzerve sardina, a iz ladice otvarač. Baci ih na stol.

MARKO: Otvaraj!

Vanja otvara konzerve. Marko donese kruh i tanjure. Reže kruh. Vanja istrese ribu na tanjure. Jedu.

MARKO: Znao sam da mora ovako završit. Još od onog dana kad ti je mater pobjegla.

VANJA: Ne griješi dušu, nije pobjegla.

MARKO: Nego šta je nego rep podvila. Odustala je, prokleta bila! Druge se žene bore na jebenom porodu, i zubima i noktima, samo da uspiju!

VANJA: Umrla je da bi ja živio.

MARKO: Jel mene neko pitao šta ja hoću?!

VANJA: Isuse...

MARKO: Nisam tako mislio.

VANJA: Rekao si.

Muk.

KADIR (*Vanji*): Jesam ja nešto kriv?

VANJA: Nisi.

MARKO: Nemojte mi tu iza leđa, sad ću vas obojicu prebit ko mačke!

Izvana se začuju sirene.

MARKO: Koji je sad jarac?

Gnjevno ustane, ode do televizora i upali ga. Buka i povici... Odjednom zavlada tišina.

MARKO: Neke izvanredne vijesti... Premijer se obraća narodu...

Vanja priđe ocu. Kadir ga slijedi.

GLAS PREMIJERA: ... U nemogućnosti da zaštitimo ustavnopravni poredak, demokraciju i živote građana Hrvatske, danas smo bili prisiljeni donijeti slijedeću uredbu: imigrantima iz zemalja Bliskog istoka, Azije i Afrike najstrože se zabranjuje kretanje izvan sabirnih centara. Kršenje ove zabrane tumačit će se kao izravni čin terorizma. Nadalje, civilnim licima državljanima Republike Hrvatske najstrože se zabranjuje pružanje bilo kakve pomoći strancima na teritoriju Republike Hrvatske. Svako protivno postupanje tumačit će se kao čin veleizdaje. Uredba stupa na snagu točno u ponoć. Sretan Božić.

Marko ugasi televizor. Vanja zagrlj Kadiru.

KADIR: Loše vijesti?

VANJA: Jako.

MARKO: Reci mu da ima pet minuta da se izgubi.

VANJA: Ali, ne možeš...

MARKO: Nije dosta što sam bez posla ostao, hoćeš da me streljaju?

VANJA: Ma, to su njihovi trikovi... Da malo zaplaše ljude.

MARKO: E, pa ja se bojim ko šugavo pseto... (*Zgrabi Kadira za ruku.*)

Napolje!

KADIR: Vanja?!

Vanja istrgne Kadira iz očeva stiska.

VANJA: Ne dam!

MARKO: Makni se. Dosta si danas sranja napravio.

VANJA: Morat ćeš onda i mene izbaciti.

MARKO: Nemaš pojma šta blebećeš. Makni se, upozoravam te...!

VANJA: Tata, ne smijemo! Ne dam Kadira, ubit će ga neko vani!

MARKO: Marš napolje!

Gura ih obojicu. Baca jakne na njih.

MARKO: Ista mater! Tako je i onda bilo. Čim je zagustilo, okrenila mi leđa!

Samo idi, mogu ja sam!

Sjedne na pod. Bulji u prazno.

MARKO: Ne vraćaj se... Meni ne trebaš. Vrag mi fali ovako.

11

Vanja i Kadir sklupčali se pod mostom. Obojica nabili kapuljače na lica. Okružili se odbačenim kartonima.

VANJA: Noćas ne možemo dalje.

KADIR: Hladno mi je...

VANJA: Čim svane idemo iz grada. Božić je, ceste će biti prazne, možda uspijemo proći što dalje prema slovenskoj granici...

KADIR: Žao mi je... Zbog mene si završio na ulici.

VANJA: Proći će ga.

KADIR: Tvoja mama, jako se mučila?

VANJA: Nije... Koliko se sjećam, čak je i pjevala.

KADIR: Hrabra žena.

VANJA: Jako.

KADIR: Imaš njeno srce.

VANJA: Daj ruke...

Čvrsto zgrabi Kadirove dlanove, puše u njih, ljubi ih.

VANJA: Jel da je već toplije?

KADIR: Je.

VANJA: Misliš da će me tvoji zavoljeti?

KADIR: Kao rođenog.

VANJA: Divno... Spavaj sad.

Julka je uz sina. Energično ga vuče za jaknu.

JULKA: Da se niste usudili! Ne smijete zaspati. Obećaj mi da nećeš oka sklopiti.

VANJA: Neću, mamice, obećajem...

Julka nestane u mraku.

12

Marko sjedi u tami na kauču. Pije rakiju. Televizor radi stišanog tona. Čuje se "Radujte se narodi".

MARKO: Jebem ti ovakav Božić... Ovo je više sudnji dan, šta je drugo, kad sin ocu zabije nož u leđa. Govno jedno sebično. Njemu je sad neko arapsko derište preče od oca rođenog. Kakav je to način? Neka samo ide, ja ga takvog ne

trebam. Misli valjda da će ga njegovi prigrliti, hoće sve lete... Još će ga bombe naučiti da postavlja okolo, to mu ne gine. Šta misli da će ga džabe hraniti...

Pojavi se Julka. Sjedne pored muža.

MARKO: Ne znam gdje sam pogriješio. Negdje jesam dok je sve otišlo u majčinu. Nisam pametan... Nikad ruku na njega nisam podigao. Od prvog dana bio sam mu više od matere, da sam mogao i sisu bi mu dao... Kad sam ga onog jutra prvi put uzeo na dlanove, nije bio anđelak veći od moje dvije šake sastavljene, kad sam ga ponio kroz hodnike bolnice imao sam osjećaj da letimo i da se nikad više nećemo spustiti... Julka, tvoje lice je bilo tako spokojno. Doktori su mi rekli da si se jednostavno predala... Da je bilo nešto kao cjenkanje, ili ti ili on... Je li vrijedilo, nesrećo moja jedina? Nisam pametan.

Julka ga primi za ruku.

MARKO: Prva riječ koju je progovorio bila je "ma-ma"... Bio sam ljubomoran ko pas. Rasla si u njemu, oživljavala u njegovim osmjesima i zagrljajima, svakog dana. Valjda je to neka čudna pravda. I sad sam vas otjerao oboje. Zauvijek. Ja sam idiot.

On naglo ustane i uzrujano šeće po sobi. Kao da je u kavezu.

MARKO: Bojim se. Kako ću bez njega živjeti? Julka, pomози... Sigurno znaš gdje je. Uvijek ste bili povezani vas dvoje. Nisam mu vjerovao. Isprđavao sam ga da ima šašavu maštu. Nema goreg nego kad vlastitom djetetu ne vjeruješ.

Julka ustane. Izvadi baterijsku svjetiljku iz džepa kaputa, upali je i pođe van.

13

Brekće motor prastarog Renaulta četvorke. Automobilski farovi osvjetljavaju prestrašena lica Vanje i Kadira. Marko potrči prema njima.

MARKO: Vanja!

VANJA: Tata, došao si...

MARKO: Oprosti mi.

VANJA: Znao sam da ćeš doći.

MARKO: Udari me, golube, zaslužio sam.

Vanja grli oca. Kadir se šćućurio iz njih.

VANJA: Moramo odvesti Kadira...

MARKO: Idemo.

Granica. Bodljikava žica zlokobno svjetluca pod mjesečinom. Marko i Vanja pomažu Kadiru da se provuče na drugu stranu.

VANJA (*Kadiru*): Miruj, sad ćemo i nas dva...

KADIR: Požurite. Bojim se.

MARKO (*Vanji*): Sad si ti na redu...

Marko uhvati sina oko pasa i podupre ga. Odjednom zastenje i klone. Vanja spuzne uz oca.

VANJA: Šta je bilo?

MARKO: Svinje.

VANJA: Pa ti krvariš!

MARKO: Snajper. Leđa. Kurvini sinovi, svaka čast...

VANJA: Zvat ću pomoć...

MARKO: Šuti i penji se.

VANJA: Zajedno ćemo...

MARKO: Nećemo.

Pokuša podići oca.

MARKO: Dosta. Penji se. Moraš, živote moj...

VANJA: Ne idem bez tebe, tatice... To je greška, nisu dobro vidjeli, mrak je...
Sad će pomoć, čekaj, zvat ću...

S druge strane žice, iza prestravljenog Kadira, pojavi se Julka.

JULKA: Vanja, dušo, moraš ovamo.

MARKO: Bježi, sine, preklinjem te...

Vanja još jednom zagrlj oca i popne se preko žice. Julka ga zagrlj.

VANJA: Idi tati.

JULKA: Ne smijem te pustiti samog.

VANJA: Njemu si potrebija.

JULKA: Hoćeš moći...?

VANJA: Ne brini.

JULKA: Nemoj nas zaboraviti, tamo gdje ideš.

VANJA: Ludice, kako bih mogao.

Julka prođe na drugu stranu. Klekne pored Marka. Nasloni mu glavu na svoje krilo.

Vanja i Kadir se priljube uz ogradu.

MARKO: Vratila si se, ljubavi?

JULKA: Jesam.

MARKO: Nisam mu vjerovao da si stalno bila tu. Nije mi valjda zamjerio?

JULKA: Nije. Polako sad... Odmori se.

MARKO: Nećeš više odlaziti?

JULKA: Neću.

MARKO: Znaš, nisam ono mislio ozbiljno da si prokletnica.

JULKA: Znam, jedini...

MARKO: Sad ga možemo ženit kako spada.

JULKA: Možemo.

MARKO: Poljubi me. Hladno mi je.

JULKA (*poljubi ga*): Jel sad bolje?

MARKO: Ih, ko u raj.

JULKA: Ti baš znaš kako je tamo.

MARKO: Znam.